

TRACTATUS DE ECCLESIA CHRISTI.

In præcedenti Tractatu nostro demonstravimus solam religionem christianam esse veram et divinam, solamque admittendam : omnes igitur homines tenentur, quantum in se est, eam cognoscere et amplecti.

Qui autem eam profitentur, in varias dividuntur societates quæ plurimis in punctis sibi contradicunt : earum igitur doctrina æqualiter vera non est ; quia Deus non potest revelare falsum : unde vel omnes a vera Christi doctrina recesserunt, et in errorem plus minusve impegerunt ; vel unica ex illis genuinam Christi doctrinam in sua integritate servat. Apertissimam hanc veritatem nemo inficiatur.

Maxima ergo cum diligentia nobis investigandum est an vera Christi doctrina in sua integritate adhuc existat, quomodo a diversis erroribus circa illam existentibus secerni possit et cognosci debeat, ad salutem consequendam.

Societas veram Christi doctrinam servans ab omnibus vocatur Ecclesia, et idcirco Tractatus noster inscribitur :
DE VERA CHRISTI ECCLESIA.

In tres partes eum dividemus, quarum 1^a erit de veræ Ecclesiæ notis ; 2^a de ejus auctoritate, et 3^a de ipsius capite et membris. His tria præmittenda sunt capita : 1um de genere argumentorum quibus in præsentis Tractatus decursu utendum est ; 2um de notione Ecclesiæ, et 3um de necessitate ipsi adhærendi.

I CAPUT PRÆVIUM.

DE GENERE ARGUMENTORUM QUIBUS IN PRÆSENTIS
TRACTATUS DECURSU UTENDUM EST.

Existentia et constitutio veræ Ecclesiæ sunt facta a

libera Dei voluntate provenientia : in his ergo tractandis non utendum est argumentis ex sola ratione depromptis ; sed consulenda sunt monumenta in quibus continentur libera Dei consilia : porro hæc monumenta sunt Scriptura sacra et traditio.

ARTICULUS PRIMUS.

DE SCRIPTURA SACRA.

1° Adversarii quos in decursu hujus Tractatus directe impugnaturi sumus, agnoscunt Scripturam tanquam genuinum Dei verbum continentem : supposita igitur, et non probata divinitate librorum sacrorum, argumenta ex ipsis merito colligemus ad stabiliendas defendendasque propositiones nostras.

2° In præcedenti Tractatu probavimus libros, tum Veteris, tum Novi Testamenti esse authenticos, veros et integros, proindeque omnimoda fide dignos : porro in eis referuntur Dei Christique verba : ergo.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE TRADITIONE.

Certum est Christum multa dixisse et fecisse quæ in Evangelio non fuerunt scripta, ut ipse S. Joannes testatur, XXI, 25 : hæc autem ad nos pervenire potuerunt, et complexio eorum vocatur traditio. Traditio igitur recte definitur : *Doctrina divina in libris canonicis non scripta, sive viva voce transmittatur, sive in aliis scriptis reperitur. Sumitur etiam traditio pro ipsamet via qua transmittitur doctrina.*

Quæstio est an hujusmodi traditio tutissima sit via qua doctrina Christi et Apostolorum ad nos pervenire possit. *Negant* protestantes, *affirmant* vero omnes catholici, quibuscum sit

PROPOSITIO.

Traditio est via tutissima qua doctrina Christi et Apostolorum usque ad nos certo pervenire potest.

Prob. 1° ex ipsa Scriptura sacra. II Thessal. II, 14: *Itaque, fratres, state, et tenete traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* II Tim. I, 13: *Formam habe sanorum verborum quæ a me audisti, in fide et in dilectione in Christo Jesu. Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum qui habitat in nobis.* Ibid. II, 1: *Tu ergo, fili mi, confortare in gratia quæ est in Christo Jesu, et quæ audisti a me per multos teste, hæc commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere.* Porro in his textibus agitur de doctrina sola voce transmissa, velut depositum custodienda et alios docenda: ergo, juxta Apostolum, doctrina sana et divina sic transmitti potest.

Prob. 2° ex sanctis Patribus. Quidquid dicant protestantes de sanctis Patribus eorumque scriptis, saltem negare non possunt eos fuisse testes doctrinæ quæ ipsorum tempore in variis ecclesiis suis docebatur: merito igitur consulendi sunt, et si fuerint unanimes in admittenda traditione divina, hinc firmissimum eruitur argumentum: porro sancti Patres fuerunt unanimes, etiam in primis Ecclesiæ sæculis, in admittenda traditione divina; ex innumeris eorum testimoniis quæ citari possent, quædam tantum seligemus.

Tertull. lib. de Corona, post enumeratas varias traditiones de cæremoniis baptismi, de signo crucis, de oblationibus pro defunctis, etc., addit, cap. 4: « Harum disciplinarum si legem exostules Scripturarum, nullam invenies. Traditio tibi prætendatur auctrix, consuetudo confirmatrix et fides observatrix. »

Origenes, in cap. VI Epist. ad Rom. lib. 5: « Ecclesia ab Apostolis traditione suscepit etiam parvulis baptismum dare. »

S. Basilius, lib. de Spiritu sancto, cap. 27, n. 66, ait: « Ex asservatis in Ecclesia dogmatibus et prædicationi-

» bus, alia quidem habemus e doctrina scripto prodita, »
 » alia vero nobis in mysterio tradita recepimus ex traditione Apostolorum. »

S. Chrysost. in cap. II Epist. II ad Thessal., ad verba quæ retulimus, dicit: « Hinc est perspicuum quod non omnia tradiderunt per epistolam, sed multa etiam sine scriptis; et ea quoque sunt fide digna. Quamobrem Ecclesiæ quoque traditionem censemur esse fidem dignam. »

S. Epiph. Hæresi 61: « Sed et traditione quoque opus est: neque enim ex scripturis peti possunt omnia. Idcirco alia scripto, traditione alia sanctissimi Apostoli reliquerunt. »

S. Aug. de Bapt. lib. 5, cap. 23: « Sunt multa quæ universa tenet Ecclesia, et ob hoc ab Apostolis præcepta bene creduntur, quanquam scripta non reperiantur. »

S. Hieronymus, Dialogo contra Luciferianos, cap. 4: « Etiam si Scripturæ auctoritas non subesset, totius orbis in hanc partem consensus instar præcepti obtineret; nam et multa alia quæ per traditionem in Ecclesiis observantur, auctoritatem scriptæ legis sibi usurpaverunt. »

Clara sunt hujusmodi testimonia, et multo clariora apparent si uniuscujusque integer legeretur contextus. Unde eruditus *Casaubon*, protestans, fatebatur omnes sanctos Patres esse pro catholicis; *Obreths*, non minus eruditus, testatur quod opera illorum legendo, antequam in sinum Ecclesiæ Romanæ rediisset, pluries tentatus fuerit ea projicere in terram, quia plena sibi videbantur *papismo*. Ergo Patrum testimonio evidenter constat admittendas esse divinas traditiones.

Hinc concilium Trident. merito definiit, sess. 4, decret. de Canonicis Script., « omnem salutarem veritatem et morum disciplinam contineri in libris scriptis; et sine scripto in traditionibus, quæ ipsius ore Christi ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos usque pervenerunt. »

Notandum sanctos Patres sub triplici respectu considerari posse, vel ut proprias suas emittentes ideas, vel ut facta historica narrantes, vel ut testantes talem doctrinam in suis ecclesiis esse receptam tanquam a Christo aut ab Apostolis venientem. Sub ultimo hoc respectu optima sunt divinae traditionis organa.

Eadem propositio aliquando probatur ex SS. Patribus et ex traditione, sicque duplex instituitur argumentum, quia SS. Patres in uno argumento invocantur ut doctores, et in alio ut traditionis testes: aliunde veritates ab Apostolis descendentes aliter quam per SS. Patres ad nos pervenire possunt.

Prob. 3° ratione. Ab Adama usque ad Moysen, traditione habebatur fides de creatione mundi, de lapsu primi parentis, de vita futura, de redemptore venturo, de remedio peccati originalis, etc. A Moyse usque ad Christum, sola iterum traditione habebatur fides de remedio peccati originalis saltem pro feminis, de canonicitate librorum sanctorum et de multis aliis; in nova autem lege viva voce tantum primo docuerunt Apostoli, plures ecclesiae diu exstiterunt absque scriptis, et etiam nunc plura docentur et ubique velut divina creduntur, licet nec in Evangeliiis, nec in aliis Apostolorum scriptis inveniuntur: sic ipsi protestantes admittunt beatam Deiparam semper fuisse virginem, baptismum parvulis esse conferendum, ab haereticis rite collatum non esse iterandum, quatuor tantum esse Evangelia, etc.; porro haec omnia aliaque multa sola traditione constant: ergo.

Et vero Apostoli per orbem dispersi varias fundaverunt ecclesias, quae vice sua alias genuerunt eisque traditiones suas transmiserunt: sic prodire omnes ecclesiae christianae in mundo existentes. Si ergo omnes sint moraliter unanimes in admittenda aliqua doctrina ut divina, licet non scripta, certe negare non possumus eam esse reipsa divinam. Vel enim est divina, vel ab aliquo impostore fuit excogitata: at posterius dici non potest; quis namque rationis compos credat aliquem impostorem, quantumvis in arte fallendi peritus supponatur, cunctis

fidelibus ac pastoribus universarum ecclesiarum, locis, moribus et usu sermonis a se discrepantium, persuasisse velut divinam, a Christo et Apostolis venientem, doctrinam supposititiam de qua nihil unquam audiissent? Manifestum est talem hypothesim esse prorsus absurdam: igitur admittenda est traditio ut via tutissima qua doctrina divina ad nos usque certo pervenire queat.

Plures protestantes, veritate victi, admittendam esse traditionem confessi sunt. Exstat recens epistola doctoris *Leo* professoris in universitate protestanti Hallensi, in qua, sepositis sectae suae praedudiciis, auctoritatem traditionis egregie tuetur, eadem argumenta ac nos lucide proferens. (*Univers diei 17 martii 1853.*)

Inter alia opera quae utiliter consuli possunt, vide *Bossuet*, variis in locis, et praesertim *Défense de la tradition; la Discussion amicale, lettre 4e; Excellence de la religion catholique, ouvr. trad. de l'angl. de M. Milner, lettre 10e*, etc.

Hinc sequitur quod traditio constans et universalis tantam mereatur fidem quantum ipsa Scriptura sacra; ergo validissima subministrat argumenta ad dignoscenda fidei dogmata, et in primis divinam verae Ecclesiae constitutionem; etenim quae vera traditione constant ut divina, tam certa sunt ac ea quae in libris sacris describuntur. Ergo.

II CAPUT PRAEVIUM.

DE NOTIONE ECCLESIAE.

Vox *Ecclesia*, a verbo Graeco ἐκκλησία, *in-voco*, oriens, idem significat ac coetus. In ipsis Scripturis sacris promiscue usurpatur pro coetu, sive religioso, v. g.: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus*, Matth. XVIII, 17; sive profano, ut in Act. XIX, 32: *Erant enim ecclesia confusa*; sive etiam iniquo: *Odivi ecclesiam*

malignantium, Ps. xxv, 5. Mos autem prævaluit ut vox illa pro cœtu religioso duntaxat sumeretur, imo ad designandum societatem religionem Christi profitentem consecraretur.

In triplici statu catholici considerant Ecclesiam Christi, videlicet, in cœlo triumphantem, in purgatorio patientem, et in terra militantem.

De sola Ecclesia prout est in terra militans, hic nobis agendum est.

Bellarminus eam definit : *Societatem hominum viatorum ejusdem fidei professione eorundemque sacramentorum participatione conjunctorum sub regimine legitimorum pastorum ac præsertim summi Pontificis*. Hæc quidem definitio, ab omnibus catholicis admissa, est accurata et naturam Ecclesiæ catholicæ perfecte describit, ut ex *dicendis in decursu Tractatus patebit* : sed hæretici quibuscum nobis dimicandum est, eam rejiciunt. Requiritur tamen ut commune cum illis habeamus principium extra dubium positum ; ex quo procedentes, methodicam instituamus discussionem. *Bossuet* Ecclesiam sic defini- vit in exordio famosissimi sui cum ministro *Claude* colloquii : *Societas hominum viatorum, veram Christi Doctrinam profitentium*. Fatentur ipsi protestantes definitionem istam esse veram et accuratam ; hanc igitur, cum iis certantes, admittimus.

III CAPUT PRÆVIUM.

DE NECESSITATE ADHÆRENDI VERÆ ECCLESIAE.

Sensus quæstionis est utrum extra communionem cum vera Christi Ecclesia salus obtineri possit.

PROPOSITIO.

Qui scienter, aut saltem ex ignorantia vincibili, extra veram Ecclesiam morantur et decedunt, salutem æternam obtinere nequeunt.

Prob. 1°. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethni-

cus et publicanus, Matth. xviii, 17. *Qui non crediderit condemnabitur*, Marc. xvi, 16. Certe qui habendus est ut ethnicus et publicanus, qui damnandus est, salutem non consequetur : atqui talis est omnis qui vivit extra Ecclesiam.

Prob. 2°. B. Paulus, Eph. v, 23 : *Christus caput est Ecclesiæ, ipse salvator corporis ejus*. Col. 1, 18 : *Et ipse est caput corporis Ecclesiæ*. Unde sic : Caput non influit nisi in membra proprii corporis : ergo salus veniens a Christo obtineri non potest extra Ecclesiam.

In aliis locis Ecclesia dicitur *domus Dei, columna veritatis*, sponsa et amica Christi ; porro repugnat salutem reperiri extra domum Dei, columnam veritatis et spon- sam Christi : ergo.

Prob. 3° ex SS. Patribus. S. Cypr. De unit. Eccl. « Ha- » bere jam non potest Deum patrem qui non habet Ec- » clesiam matrem... Si potuit evadere quisquam qui extra » arcam Noe fuit, et qui extra Ecclesiam fuerit, foris » evadet. »

Multa alia citari possent testimonia non minus clara et splendida. Ergo.

Propositionem nostram libenter admittunt ipsi protes- tantes ; cum enim hic agatur de vera Christi Ecclesia in genere, fatentur extra eam nullam obtineri posse salu- tem. Vide *Bossuet, Histoire des variations*, l. 15. Calvinus aiebat, *Institut.* l. iv, c. 1 : « Extra Ecclesiæ gremium » nulla est speranda remissio peccatorum, nec ulla sa- » lus. » *Jurieu*, celebris minister in secta calviniana, idem confessus est, et hodierni protestantes ab ea sententia minime recedunt. Frustra igitur hanc quæstionem fu- sius tractaremus. Nunc summa cum diligentia quæren- dum est ubi sit vera Ecclesia extra quam nulla est salus.

Sunt tamen qui, potius inter incredulos quam inter protestantes numerandi, dicunt Christum instituisse *Christianismum*, non autem Ecclesiam cui necessario adhærendum sit. Verum, ut infra demonstraturi su- mus, Christus dogmata revelavit, mandavit Apostolis eorumque successoribus docere servanda *omnia quæcum-*

que ab illo didicerant, et ministerium pastorum in sacra hierarchia distributum instituit. Ergo.

PARS PRIMA.

DE NOTIS VERÆ ECCLESIE.

Notæ Ecclesie sunt signa quibus eam a sectis pseudo-christianis tuto discernere possumus. Certum est apud omnes quod hujusmodi notæ vel signa existere debeant; Deus enim omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire, 1 Tim. II, 4: porro extra veram Ecclesiam nulla est salus. Necesse est ergo ut vera Ecclesia tuto ac facile discerni possit.

Dicemus 1° de notarum veræ Ecclesie existentia; 2° de illarum applicatione.

CAPUT PRIMUM.

DE NOTARUM VERÆ ECCLESIE EXISTENTIA.

Ut notæ veræ Ecclesie ad finem propositum nos perducere valeant, tres specialiter habeant dotes necesse est, videlicet: 1° debent esse notiores ipsa Ecclesia, alioquin immerito dicerentur notæ; 2° cognitu faciles, quia necesse est ut rudiores sicut et docti veram Ecclesiam cognoscere valeant: non necesse est tamen omnes notas captui idiotarum et ingenio peritorum esse simul proportionatas; 3° veræ Ecclesie propriæ; si enim aliis sectis competere, jam illorum ope vera Ecclesia discerni non posset.

Lutherus, Calvinus et Ecclesia Anglicana duas admittunt Ecclesie notas, scilicet rectam doctrinæ Christi prædicationem, et legitimam sacramentorum administrationem; nonnulli addiderunt legitimam disciplinam recte administratam. Illæ notæ ad unicam reducuntur, nempe ad veram Christi doctrinam, examine privato ex Scriptura sacra cognitam: ita nunc omnes protestantes, ut ipsi dicunt et in scriptis suis palam exprimunt.

Catholici vero unanimiter affirmant in Ecclesia necessario quidem esse rectam doctrinæ Christi prædicationem, legitimam sacramentorum administrationem et rectam disciplinam; sed negant has qualitates assignari posse tanquam Ecclesie notas: quatuor alias assignant notas quæ a concilio Constantinopolitano traditæ sunt his verbis: *et unam, sanctam, catholicam et Apostolicam Ecclesiam*. De his et illis seorsim nobis dicendum est in sequentibus articulis.

ARTICULUS PRIMUS.

DE FALSIS NOTIS A PROTESTANTIBUS ASSIGNATIS.

PROPOSITIO.

Recta doctrinæ Christi prædicatione et legitima sacramentorum administratio immerito assignantur ut notæ Ecclesie.

Prob. Illæ enim qualitates immerito assignantur ut notæ Ecclesie, quæ non habent conditiones Ecclesie notis necessarias: atqui notæ a protestantibus assignatæ non habent conditiones Ecclesie notis necessarias. Prima namque conditio est, *ut sint ipsa Ecclesia notiores*: atqui notæ a protestantibus assignatæ non sunt Ecclesia notiores. Quærimus enim ubi sit vera Ecclesia, seu societas quæ veram Christi religionem profiteatur: protestantes respondent eam esse in qua vera est Christi doctrina: